

Nieuwe gedragscode na tumultueuze Ledenvergadering

Amendementen, moties, een schorsing, een adviserende notaris en felle betogen kenmerkten de Algemene Ledenvergadering van 14 december 2006. Eindresultaat: de nieuwe Verordening gedragscode (VGC) is aangenomen, met een nipte meerderheid van 56,6 procent.

TOM NIEROP

Al direct na aanvang van de bijeenkomst in het Amsterdamse Muziekgebouw werd de toon gezet met discussies over het maximum aantal stemvolmachten, toegestane spreektijden en de volgorde van de agenda. Dat laatste leidde meteen tot een eerste stemming: De benoeming van bestuursleden, agendapunt drie, werd met 56 procent van de stemmen uitgesteld tot na punt zeven, waaronder de ontwerp-Verordening gedragscode (VGC). Die nieuwe gedragsregels waren het onbetwiste hoofdonderwerp van de vergadering, die met ruim vierhonderd aanwezigen het viervoudige van het gebruikelijke aantal leden op de been had gebracht. En samen hadden deze ook nog eens circa vijfhonderd stemmachtigen bij zich. De ogenschijnlijk weinig ingrijpende agenda-verschuiving zou overigens indirect nog verstrekkende gevolgen krijgen, zo bleek ruim vijf uur later.

'Broedermoord'

Tegen de nieuwe gedragsregels, gebaseerd op de Code of Ethics van de International Federation of Accountants (IFAC), was in de voorafgaande weken de nodige oppositie gevoerd. Volgens de critici zou de nieuwe code te omvangrijk zijn (zie 'de Accountant', november 2006) en zou deze bovendien kleine kantoren en niet-certificerende RA's aan onnodig verstrekkende regels onderwerpen. Er waren ook twee alternatieve codes ingebracht: de 'Limperg-code' van hoogleraar Hans Blokdijs en, enkele weken voor de vergadering, de

De vergadering bracht het viervoudige van het gebruikelijke aantal leden op de been.

'X-code' van Brenda Westra, schrijfster van accountancyboeken. Het NIVRA-bestuur had naar aanleiding van de kritiek zelf al enkele amendementen op de VGC ingediend, maar volgens de critici was dat onvoldoende. Blokdijk en Westra behoorden tot de frequente sprekers op deze rumoerige middag. Andere opvallende critici waren Corneel Spil (gepensioneerd accountant), voormalig vice-voorzitter van het NIVRA Gert Koolman en de als register valuator werkzame Joost Groeneveld. Westra toonde zich tijdens de vergadering het felst, met termen als 'dag des oordeels', 'beulen' en 'broedermoord', die ook bij sommige van haar medestanders in de zaal de wenkbrouwen deden fronzen. Westra's hoofdbezwaar is dat onduidelijke formuleringen en definities, die volgens haar niet uit de IFAC-koker komen maar in Amsterdam zijn bedacht, behalve tot concurrentiebeperking ook zouden leiden tot 'enorme rechtsonzekerheid' voor veel niet-controlerende RA's.

Reputatieherstel

Naarmate de vergadering vorderde kwamen uit de zaal steeds meer verzoeken om stem-

ming over de VGC uit te stellen tot een latere vergadering. Een procedureel argument was dat sommige aanwezigen hadden begrepen dat het verlenen van stemmachtigingen slechts tot vijf dagen tevoren mogelijk was geweest, in plaats van tot vlak voor de vergadering. NIVRA-voorzitter Willem van Wijngaarden schorste de vergadering voor beraad. Na enkele chaotische minuten werd de tekst voorgelezen die over de machtigingen op de NIVRA-website

had gestaan. Die liet geen ruimte voor twijfel over de meldingstermijn. Behandeling van de VGC ging dus door.

Bestuurslid Jan Stael lichtte daarop de gedachte achter de nieuwe gedragscode nog eens toe. Deze past in het reputatieherstel van het beroep dat "nog maar enkele jaren geleden de grootste crisis in haar bestaan heeft doorgemaakt". In dat licht verdedigde Stael ook het grootste verschil met de oude gedragsregels (GBR): "Tot nu toe kon een registeraccountant alleen worden aangesproken op zijn gedrag als hij of zij zich als zodanig bekend maakte. Een RA kon er dus voor kiezen om zich niet als accountant te presenteren, met als gevolg dat hij niet hoefde te voldoen aan bepaalde verplichtingen. Terecht maakt IFAC hier een einde aan. Een RA-titel is geen hoed die je naar believen kan op- en afzetten, maar staat voor hoge ethische en professionele maatstaven die van toepassing zijn op de beroepsuitoefening, ongeacht de functie. Wel kunnen de specifieke eisen uiteraard per functie verschillen. Voor een RA die alleen adviesopdrachten verricht voor kleine bedrijven, gelden minder strenge onafhankelijkheidsregels dan voor een accoun-

Jan Stael: 'Een RA-titel is geen hoed die je naar believen kan op- en afzetten.'

Hennie Kapteijn: 'Laat de code op een later tijdstip terugkomen, zodat het een goed gedragen besluit kan worden.'

tant die beursgenoteerde instellingen controleert. Maar de algemene principes blijven op ieder van u van toepassing."

Bestuursamendement

Het NIVRA volgt ook het IFAC Assurance Framework, vervolgde Stael. "Dat definieert de verschillende soorten assurance- en assurance-gerelateerde opdrachten. De IFAC beschouwt samenstelopdrachten als assurance-gerelateerd. De

Oorkonde van verdienste

Zoals gebruikelijk werd tijdens de Ledenvergadering ook de jaarlijkse Oorkonde van Verdienste uitgereikt aan een RA die zich heeft ingezet voor de beroepsorganisatie en het beroep in het algemeen. Die eer viel dit keer te beurt aan hoogleraar en voormalig partner van Ernst & Young Peter van der Zanden. Hij memoreerde dat hij zijn vorige onderscheiding, de mr.dr. J.H.R. Sinnighe Damsté Prijs, 28 jaar geleden ontving tijdens een al even tumultueuze Ledenvergadering over eveneens de beroepsregels. Van der Zanden kreeg de oorkonde onder meer voor zijn inzet in internationale gremia, zoals de FEE.

accountant die zo'n opdracht uitvoert, valt daarmee onder het regime van de openbaar accountant, met de bijpassende verplichtingen." Het NIVRA is bij zijn interpretatie van de Code of Ethics volgens Stael zeker niet roomser dan de paus, betoogde Stael. "Integendeel. IFAC beschouwt iedere accountant die cliënten bedient als openbaar accountant. Wij hebben deze categorie, luisterend naar het commentaar van vele leden, teruggebracht tot uitsluit-

tend die accountants die assurance- en assurance-gerelateerde opdrachten uitvoeren.” Een van de bestuursamendementen stelt dan ook voor de zogenoemde B3-categorie (‘accountant met overige opdrachten’) uit de code te schrappen.

Tot slot benadrukte Stael dat het NIVRA allerm minst doof is voor klachten over regeldruk. “Maar die vloeit ons inziens niet voort uit deze gedragscode en ethische principes. Regeldruk komt eerder voort uit de vele beroepsregels, kantoorvoorschriften, controle- en overige standaarden. Samen met de NOvAA gaan we het komend jaar uitdrukkelijk kijken of dat voor kleine kantoren niet wat minder kan.”

Ingewikkeld

Niettemin was bijna tastbaar dat de uitkomst van een stemming over de VGC een dubbeltje op zijn kant zou worden. Hennie Kapteijn,

voorzitter van het NIVRA-overlegorgaan FINAD, merkte vanuit de zaal op dat overleg met het bestuur had geleid tot een aantal duidelijke verbeteringen van de VGC en dat die in haar ogen geen onredelijke eisen meer bevat. Maar mede gezien het grote aantal amendementen (zestien) werd het volgens haar inmiddels zo ingewikkeld dat ze het bestuur adviseerde om “de code op een later tijdstip terug te laten komen, zodat het een goed gedragen besluit kan worden”. Vervolgens leverden onder meer Hans Blokdijk, Joost Groeneveld (‘ik ben registeraccountant maar werk niet als accountant’), Brenda Westra, Wim Moleveld (‘een goed stuk dat voldoet aan het streven naar internationale

convergentie’), FINAD-lid Gabriël van de Luitgaarden (‘dit is de lakmoesproef voor pluri-formiteit’) en Henri van Horn hun bijdrage aan de discussie. Volgens Van Horn, Nederlands vertegenwoordiger bij IFAC voor professional accountants in business, verschillen sommige definities in de VGC “wel degelijk principieel van die in de Code of Ethics. Dat hoeft geen probleem te zijn, maar maak het wel goed duidelijk.”

NIVRA-directeur Rob Bosman (Beroepsontwikkeling en -reglementering) reageerde daarna uitvoerig en systematisch op alle sprekers.

Kern van zijn betoog was dat de nieuwe code helemaal niet zoveel verandert aan de huidige situatie. “Als je het Assurance Framework en de International Standards on Auditing goed interpreteert, is er niets nieuws onder de zon. Er is geen sprake van dat allerlei accountants plotseling in een nieuwe categorie zouden vallen.”

**Gert Koolman: ‘Stel
behandeling van de VGC uit,
want niemand schiet hier
iets mee op.’**

**Het aantal aanwezigen was
op zeker moment teruggelopen
tot minder dan de helft,
waardoor alle daarna geno-
men besluiten ongeldig zijn.**

‘Dramatische oproep’

Voordat definitief zou worden overgegaan tot stemmen, herhaalde Gert Koolman zijn eerder terzijde geschoven voorstel om behandeling van de VGC uit te stellen tot mei 2007 en een commissie met vertegenwoordigers van het NIVRA en de groepen achter de X-code en de Blokdijk-code alsnog te laten proberen er samen uit te komen. “Ik doe deze dramatische oproep, want niemand schiet hier iets mee op.” Voorzitter Van Wijngaarden wenste de motie niet in stemming te brengen, maar gezien het toenemend tumult in de zaal werd - na consultatie van de aanwezige notaris - besloten om dat toch te doen. Het was een cruciaal moment en een van de weinige momenten van stilte die

middag. Na vijftien spannende seconden verscheen de beslissende uitslag op het scherm: met een nipte meerderheid van 55,8 procent was Koolmans voorstel verworpen. Niet lang daarna werd de VGC aangenomen met vrijwel identieke cijfers (56,6 procent). De door het NIVRA ingebrachte amendementen kregen eveneens een meerderheid. Die van de oppositie werden verworpen, met uitzondering van één aanscherping door de groep Blokdijk. Met ingang van 1 januari 2007 zal de GBR-1994 dus worden vervangen door de VGC.

Weinig verheffend

Vanaf dat moment, het was inmiddels rond zeven uur 's avonds, bood de vergadering de weinig verheffende aanblik van (groepjes) mensen die de zaal stommend verruilden voor de consumpties in de belendende ruimte. Volgens de objectieve waarneming van schrij-

ver dezes betrof dit (anders dan iemand vanuit de zaal opmerkte) zowel voor- als tegenstemmers. Hoe dan ook: het was een beschamende vertoning die bovendien, zo maakte de notaris onverwacht uit eigen beweging bekend, een onvermoede consequentie had. Het aantal aanwezigen was op zeker moment teruggelopen tot minder dan de helft van dat bij aanvang, en dat betekent volgens de regels dat alle daarna genomen besluiten ongeldig zijn. Daaronder ook het bij aanvang uitgestelde agendapunt van de benoeming van nieuwe bestuursleden. De gedenkwaardige vergadering krijgt dus noodgedwongen nog een vervolg. ■